DOI: https://doi.org/10.59295/DIA.2024.2.10
CZU: 94(498)"1848"
Orcid ID: 0000-0003-0418-2991

REVOLUȚIA DE LA 1848 ÎN ORAȘELE DE LA CURBURA EXTERIOARĂ A CARPAȚILOR

Doctor în științe aerospațiale, membru al Comitetului Român pentru Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii Divizia de Istoria Tehnicii, al Comisiei de Istorie a Orașelor din România și al Societății de Științe Istorice. Domenii de interes: istoria aviației, istoria tehnicii, istorie urbană, istorie militară. Cărți publicate: *Modernizarea orașului Buzău 1880–1950. Arhitectură. Urbanism. Igienă*, Buzău: Editgraph, 2018; coautor *Istoria realizărilor românești în domeniul propulsiei aerospațiale*, București: Printech, 2008; *Contribuții românești în domeniul propulsiei aeronautice*, București: Printech, 2013; *Confruntări aeriene româno-sovietice. Misiuni de bombardament, vânătoare, recunoaștere și lansări de parașutiști (21 iunie 1941–23 august 1944)*, Buzău: Editgraph, 2017.

Viorel GHEORGHE

Revoluția de la 1848 în orașele de la curbura exterioară a Carpaților

Rezumat. Revoluția de la 1848 a permis clarificarea programului național, care prevedea în esență unirea principatelor, modernizarea societății și a economiei, afirmarea pe scena politică internațională. În orașele Buzău și Focșanii Munteni, revoluția s-a desfășurat cu energie, impulsionată de personalități precum Scarlat Turnavitu, căpitanul Nicolae Șonțu, Scarlat Voinescu. Aceștia au încercat aplicarea prevederilor Proclamației de la Islaz și a hotărârilor guvernului revoluționar. Dacă in Moldova, revoluția a fost pregătită in grabă și nu a putut mobiliza masele largi ale populației, in Țara Românească situația a fost diferită. Intervenția trupelor străine, ruse și otomane au pus capăt revoluției, dar nu au putut opri dorințele fundamentale ale națiunii române. Prin programele sale, revoluția a adancit ideea unității naționale. Pe plan european a dus la apariția unui curent de opinie favorabil Principatelor, vizibil odată cu semnarea Tratatului de Pace de la Paris din martie 1859 și a Convenției de la Paris din 1858. Cele două județe ale Țării Românești de la Curbura Exterioară a Carpaților, Buzău și Slam-Ramnic au avut contribuții importante la desfășurarea revoluției și la propagarea ideilor acesteia în marea masă a locuitorilor.

Cuvinte-cheie: revoluție, emancipare, unire, program, intervenție.

The Revolution of 1848 in the cities of the Outer Curvature of the Carpathians

Abstract. The revolution of 1848 allowed the clarification of the national program, which essentially provided for the union of the principalities, the modernization of society and the economy, the affirmation on the international political scene. In the cities of Buzău and Focșanii Munteni, the revolution took place with energy, driven by personalities such as Scarlat Turnavitu, Captain Nicolae Șonțu, Scarlat Voinescu. They tried to apply the provisions of the Proclamation of Islaz and the decisions of the revolutionary government. If in Moldova, the revolution was prepared in a hurry and could not mobilize the masses wide of the population, in Wallachia the situation it was different. They tried to apply the provisions of the Proclamation of Islaz and the decisions of the revolutionary government. Through the programs his, the revolution deepened the idea of national unity. On the European level, it led to the emergence of a current of opinion favorable to the Principalities, visible once with the signing of the Paris Peace Treaty of March 1859 and the Paris Convention of 1858. The two counties of Wallachia from the Outer Curvature of the Carpathians, Buzau and Slam-Râmnic had important contributions to the unfolding of the revolution and the propagation of ideas it in the great mass of the inhabitants.

Keywords: revolution, emancipation, union, program, intervention.

Anul 1848 a reprezentat un moment de importanță deosebită, pentru că după aproape două secole și jumătate, istoria românilor s-a sincronizat din nou cu cea a Europei Occidentale. Revoluția a izbucnit în toate provinciile istorice românești și a dus la definitivarea programului național, care a fost apoi urmat cu sfințenie în deceniile următoare. Societatea din Principate era într-o stare de efervescență, determinată de dorința realizării unor schimbări fundamentale [1, p. 246; 2, p. 118; 3, p. 7-19; 4, p. 190-204; 5]. În Țara Românească, evenimentele revoluționare au debutat mai târziu decât în Moldova, pentru că declanșarea revoluției europene i-a găsit pe liderii munteni în Occident, iar unii, precum Bălcescu, au participat direct la aceasta [5, p. 248-250]. De asemenea, pregătirile pentru declanșarea revoluției au fost mult mai laborioase. Noua elită a țării, pregătită în Occident, a înțeles că un asemenea moment, de mare importanță istorică, nu putea fi ignorat și mai ales ratat, pentru că de el depindea deșteptarea națiunii, dezvoltarea și modernizarea societății și economiei românești, îndepărtarea protecției sufocante a Rusiei [8, p. 203].

Evenimentele revoluționare din Moldova au dus la întărirea frontierei cu Transilvania și cu Țara Românească, mai ales la Milcov. În ciuda acestor măsuri, legăturile dintre revoluționarii moldoveni și cei munteni au continuat să existe. La 18 martie, arhimandritul buzoian Dionisie Romano [9, p. 208-220] a intrat în legătură cu revoluționarii moldoveni, pentru armonizarea programelor revoluției sau după cum considera Comisia de anchetă din toamna anului 1848, „complotul" de la Iași era „în unire" cu cel de la București [5, p. 401]. Mai târziu, doi revoluționari moldoveni Grigore Balș și Iorgu Sion au reușit să treacă din Focșanii Moldovei în Focșanii Munteni [10, p. 47-52] la 8 aprilie, unde au primit sprijin chiar de la oficialitățile orașului, care era capitală a județului Slam-Râmnic [11, p. 102]. Mai târziu, cei doi au fost protejați de Scarlat Filipescu, cârmuitorul județului și de Nicu Șonțu, magistratul orașului și nu au fost extrădați, nici la intevenția ispravnicului Ținutului Putna și nici măcar la ordinul Departamentului din Lăuntru de la București. Atunci când situația s-a complicat, cei doi revoluționari moldoveni au fost ajutați să fugă la Brăila [11, p. 105].

Dacă în Moldova, revoluția a fost pregătită în grabă și nu a putut mobiliza masele largi ale populației, în Țara Românească situația a fost diferită [12, p. 230]. Revoluția a fost atent pregătită și a avut de la început un carcter popular [13, p. 183-190]. Proclamația de la Islaz a marcat începutul revoluției muntene care a continuat cu preluarea puterii la București [14, p. 252]. În acest guvern erau personalități strălucite, precum Ion Heliade Rădulescu și Nicolae Bălcescu [15, p. 41-45]. În orașele de la Curbura Exterioară a Carpaților au fost luate, chiar din primele zile ale revoluției, măsuri pentru schimbarea factorilor locali de decizie. La 13/25 iunie 1848 din dispoziția lui Nicolae Golescu a fost schimbat cârmuitorul județului Slam Râmnic [16, p. 101-137]. A doua zi a fost numit Scarlat S. Filipescu cu misiunea de a păstra liniștea și buna orânduială în județ și întărirea urgentă a gărzii naționale [11, p. 102]. Măsura a fost destul de controversată, pentru că fostul cârmuitor al județului a avut o atitudine foarte binevoitoare față de revoluționarii moldoveni, refugiați aici în cursul lunii aprilie 1848. La Buzău, Departamentul din Lăuntru l-a desemnat drept cârmuitor al județului pe Ioan S. Filipescu [17, p. 36]. În ziua de 14/26 iunie, guvernul revoluționar a început să aplice programul revoluției și astfel au fost desființate pedeapsa cu moartea, rangurile boierești, cenzura, au fost eliberați deținuții politici, a fost adoptat tricolorul ca steag al țării și s-a hotărât înființarea gărzii naționale [1, p. 253].

Ioan Filipescu a ajuns la Buzău pe 16/28 iunie, iar a doua zi, i-a prezentat maiorului Alecu Perdicari, care în acel moment era cârmuitorul județului, ordinul prin care a fost desemnat de către guvernul provizoriu, cârmuitor al județului Buzău. În activitatea sa, Iancu Filipescu nu a dat dovadă de tact politic și a reușit să ostilizeze o parte a populației orașului. Faptul că a locuit în gazdă la Hrisoscolei, că s-a plimbat zilnic cu aceștia, prin grădina Episcopiei și prin Crâng, nu a fost bine văzut de către populație, care considera

că revoluția aparține poporului și nu boierimii. La Focșanii Munteni, magistratul orașului, căpitanul Șonțu, începând cu ziua de 16/28 iunie a trecut cu entuziam la alcătuirea gărzii naționale [19, p. 23]. Cârmuitorul județului, Scarlat Filipescu a sprijinit acest demers, semnând apelul adresat populației alături de căpitanul Nicu Șonțu (tatăl eroului din Războiul de Independență, maior Gheorghe Șonțu). Primii care s-au înscris în garda națională la Focșanii Munteni au fost doi meseriași și anume Vlad Necșu și Ioan Gheorghe [1, p. 102]. Acest entuziam a dus și la incidente internaționale. Diplomații Rusiei, în semn de protest față de detronarea lui Gheorghe Bibescu au părăsit Bucureștiul și s-au retras în Moldova. La Focșanii Munteni a izbucnit un conflict între Scarlat Filipescu și consulul Rusiei, Kotzebue, care, voalat, a amenințat cu intervenția militară împotriva Țării Românești [8, p. 204].

În ziua de 18/30 iunie 1848, la Buzău, președintele magistratului (primarul) Iancu Marghiloman [20, p. 68-69] a felicitat guvernul revoluționar pentru „noua Constituție" și a precizat că populația orașului este liniștită și că în garda națională erau deja înscriși 130 de locuitori [21, p. 169]. Informația despre liniștea orașului s-a dovedit hazardată, pentru că în ziua de duminică 20 iunie/2 iulie, a doua zi după încercarea de contrarevoluție a coloneilor Solomon și Odobescu, care au reușit, pentru scurt timp să aresteze guvernul revoluționar de la București [1, p. 253] a avut loc, în fața sediului primăriei Buzău, o mare manifestație a populației locale, care și-a manifestat ostilitatea față de fosta administrație și față de familia Hrisoscoleu, care, deși era pro-revoluție, era urâtă de locuitorii orașului [22, p. 141]. De teama furiei populației, o parte a elitei locale a părăsit rapid orașul.

În ziua de 21 iunie/3 iulie la Focșanii Munteni a avut loc o mare manifestație, dedicată zilei de 11 iunie, când proclamația de la Islaz a devenit noua constituție a țării. Locuitorii orașului, în frunte cu prezidentul magistratului, căpitanul Nicu Șonțu, având steaguri tricolore și eșarfe, au ovaționat Constituția în fața clădirii în care se găsea Cârmuirea județului Slam-Râmnic, după care s-au îndreptat spre Piața Munteni, care era la granița cu Moldova. Manifestația a durat până seara târziu, iar orașul a fost luminat ca de sărbătoare [11, p. 102]. Printre altele, s-a strigat „să trăiască toată România". A fost trimis guvernului provizoriu o adresă semnată de 77 de persoane care își exprimau adeziunea la programul revoluționar. Printre cei care au ținut discursuri înălțătoare și patriotice au fost Scarlat Filipescu, Nicu Șonțu și învățătorul Teodosie [11, p. 102]. La acest eveniment au participat și mulți moldoveni, spre disperarea domnitorului Mihail Sturdza, dar spre satisfacția lui Scarlat Filipescu, care a menționat acest lucru în raportul adresat guvernului revoluționar de la București. Domnitorul Mihail Sturdza a luat o serie de măsuri pentru a împiedica răspândirea ideilor revoluționare din Țara Românească către Moldova și a exercitat presiuni către Soliman-Pașa, care se găsea la București, pentru a opri revoluția. În ciuda măsurilor de represiune luate de Mihail Sturdza, granița cu Țara Românească era „molipsită" cu ideile revoluționare [3, p. 18].

Nicolae Bălcescu a ajuns la Buzău în ziua de 22 iunie/4 iulie. El trebuia să ajungă la Focșanii-Munteni pentru a îl primi pe reprezentantul otoman Talaat Efendi, dar umflarea apelor Buzăului l-a obligat să rămână la Buzău. Aici el a observat că „prezidentul Maghistratului" Iancu Marghiloman, polițaiul orașului C. Drăgulănescu și profesorul Grădeanu erau ostili guvernului revoluționar, împiedicau buna funcționare a administrației locale și formarea gărzii naționale. Ca urmare a dispus suspendarea prezidentului I. Marghiloman și înlocuirea lui cu Ghiță Dăscălescu și numirea ca polițai a lui Costache Ciochinescu. De asemenea, i-a cerut lui Ion Heliade Rădulescu mutarea profesorului Grădeanu [20, p. 170]. În cazul profesorului Grădeanu, evenimentele au dovedit că acesta era de fapt extrem de devotat revoluției [22, p. 205]. În această zi, guvernul revoluționar a decis ca în fiecare județ să existe un comisar, care să meargă prin toate localitățile și să le prezinte oamenilor simpli, idealurile revoluției, să prezinte cele 21 de puncte ale Constituției votată pe Câmpia Libertății de la Filaret de populația Bucureștiului și să ajute la formarea gărzii naționale [18, p. 35-27]. Ajuns la

Focșanii Munteni, pe 25 iunie/7 iulie 1848, Nicolae Bălcescu a dorit să știe dacă este adevărat că Isprăvnicia Ținutului Putna primise ordin de la Iași să pregătească aprovizionarea și încartiruirea a 30.000 de soldați ruși, care trebuiau să ajungă în Focșanii Moldovei. Această misiune a fost realizată chiar de magistratul orașului Focșanii Munteni și anume căpitanul Nicu Șonțu. Acesta a trecut granița și a adus informații foarte precise, legate de prezența trupelor ruse în Moldova [11, p. 105]. În zilele petrecute la Buzău și Focșanii Munteni, Nicolae Bălcescu a redactat și trimis lui A.G. Golescu-Negru, două scrisori de „excepțională importanță" [23, p. 158]. În primul rând, Bălcescu era preocupat de problema agrară și de respectarea promisiunilor făcute țăranilor de către revoluționari. Bălcescu era îngrijorat și de felul în care aparatul birocratic al statului sprijinea revoluția sau dimpotrivă era stavilă acesteia și răspândea „intrigi" printre locuitori. De aceea, Bălcescu considera că activitatea guvernului provizoriu trebuia să se „facă pe față". El cerea urgentarea eliberării robilor, realizarea regulamentului pentru Garda Națională, pregătirea învățătorilor din sate pentru a deveni propagandiști ai revoluției [23, p. 159]. În cea de-a doua scrisoare, trimisă de la Focșanii Munteni, a acordat o mare atenție organizării rezistenței armate și a apărării revoluției cu arma în mână. La Focșanii Munteni, Bălcescu a avut o discuție despre organizarea războiului de partizani, cu un ofițer de artilerie din Prusia [23, p. 160].

Încă din primele zile ale revoluției, atât guvernul provizoriu cât și cârmuitorii județelor au remarcat necesitatea organizării propagandei revoluționare. Printre cei care au înțeles cel mai bine importanța acesteia au fost Nicolae Bălcescu și Al.G. Golescu-Negru. Pe 24 iunie/6 iulie, guvernul revoluționar a decis înființarea comisarilor de propagandă și trimiterea la sate a lor cu misiunea de a explica țăranilor programul revoluției [24, p. 388]. Sarcinile comisarilor de propagandă au fost stabilite în fucție de instrucțiunile lui Nicolae Bălcescu. Printre altele, comisarii de propagandă trebuiau să le explice țăranilor noua Constituție, să ajute la formarea gărzii naționale, să schimbe elementele anti-revoluționare din administrațiile locale, să pregătească alegerile pentru Adunarea Constituantă. Acești comisari au fost recrutați din rândul celor mai radicali intelectuali, care au mers prin localitățile celor două județe și le-au explicat locuitorilor idealurile revoluției și mai ales prevederile noii Constituții. Printre cei mai activi a fost protosinghelul Varlaam Bărănescu, fost elev al Seminarului Teologic din Buzău [25, p. 60]. În județul Buzău au activat drept comisari de propagandă V. Caloianu, Nichifor Iliescu ierodiacon, Ion Costinescu [26, p. 168] și Dumitru Chirculescu [20, p. 173]. În județul Slam-Râmnic îi găsim drept comisari de propagandă pe Ioan Filimon și P. Suciu, ambii veniți din Transilvania. Lor li s-a alăturat și Aron Pumnul, membru în Comitetul Național de la Sibiu și tribun al Marii Adunări Naționale de la Blaj din 3/15-5/17 mai, trecut în Țara Românească în timpul verii anului 1848. La Focșanii Munteni a activat un alt profesor transilvănean și anume Alexandru Fortunati. Pe lângă aceștia o mare influiență au avut și preoții care au susținut revoluția, și care au fost denumiți de popor „preoți ai Constituției". Printre aceștia s-au remarcat: Dionisie Romano, Radu Șapcă, Nifon Bălășescu [27, p. 276]. Rapoartele trimise de acești comisari de propagandă către guvernul de la București, prezentau starea de spirit a populației rurale, modul în care funcționa administrația județului, identificarea acelor persoane care răspândeau zvonuri împotriva revoluției [8, p. 208]. În afară de protosinghelul Varlaam Bărănescu au fost mulți alți preoți care au participat intens la revoluție. A rămas celebru preotul Ambrozie, fost elev al seminarului buzoian, care la București, urcat pe tun s-a împotrivit contraloviturii coloneilor Solomon și Odobescu. De aici i s-a tras și porecla de Popa-Tun.

La 26 iunie/8 iulie guvernul a decis eliberarea robilor țigani și a înființat o comisie specială în acest sens [28, p. 17]. Printre cei care au sprijinit la Buzău eliberarea robilor a fost și Iosofat Snagoveanu, viitor protopop al Mizilului. De asemenea, Scarlat Voinescu, viitor cârmuitor al județului Buzău și-a eliberat cei 32 de robi, fără despăgubire [8, p. 209]. Populațiile de robi erau și ele pătrunse de spiritul revoluției și nu au mai

așteptat rezolvarea oficială a eliberării lor. Pe 25 iunie/7 iulie, aproape 150 de familii de robi aflați pe moșia Macoveiu din Padina au plecat cu tot ce aveau în județul Ilfov, spre supărarea proprietarului George Bibescu [20, p. 175]. Pentru definitivarea acestei reforme era nevoie de alegerea unei Adunări Constituante, ceea ce nu s-a putut realiza, din cauza amenințării externe [1, p. 254]. Din păcate, după înăbușirea revoluției, la 24 septembrie/6 octombrie 1848, caimacamul Constantin Cantacuzino a decis ca toți robii să fie aduși la vechile proprietăți, punând punct, pentru moment, emancipării acestora [26, p. 172].

Toate aceste decizii au provocat entuziasm și dincolo de Milcov, spre marea nemulțumire a domnitorului Mihail Sturdza. Situația de la frontiera cu Moldova a determinat guvernul revoluționar de la București să trimită aici personalități importante ale revoluției. Ca urmare, la 28 iunie/10 iulie 1848, cârmuitor al județului Slam-Râmnic a fost numit Ion C. Brătianu. Acesta nu a reușit să ajungă la post, pentru că a organizat, cu o energie deosebită, revolta bucureștenilor contra celei de-a doua tentative de lovitură de stat dată de conservatori [29, p. 207]. La 1/12 iulie a fost numit cârmuitor al județului Buzău o altă personalitate importantă a revoluției și anume Scarlat Voinescu [30, p. 206]. După tentativa de lovitură de stat, guvernul a desemnat alți cârmuitori ai județelor Buzău și Slam-Râmnic și anume pe Gr. Vlădoianu și pe Scarlat Turnavitu [31, p. 283-286]. Ultimul nota la 3/15 iulie, trecând prin Buzău către Focșanii Munteni, etuziasmul țăranilor și bucuria orășenilor pentru „restatornicirea Constituției" [8, p. 209]. Turnavitu, care era un revoluționar intransigent, împreună cu prezidentul magistratului orașului Focșanii Munteni, căpitanul Nicu Șonțu, au trecut la arestarea celor considerați că erau împotriva revoluției. La 7/19 iulie 1848 au fost arestați Zamfirache Sihleanu, pentru că încercase să devină cârmuitor al județului și să reprime revoluția și Tudor Popescu, care se manifesta împotriva Constituției [11, p. 103].

Situația din județul Buzău era destul de încordată pentru că la 8/20 iulie 1848, Christian Tell a ordonat ca un ofițer și 30 de soldați să fie trimiși de urgență de la Brăila la Buzău, cu ajutorul a șase căruțe, puse la dispoziție de către Departamentul din Lăuntru [18, p. 100].

La 9/21 iulie guvernul revoluționar a înființat comisia pentru proprietate, formată dintr-un deputat țăran și un reprezentat al marilor proprietari de pământ, din cele 17 județe ale Țării Românești. Comisia urma să elaboreze un proiect de lege în conformitate cu aricolul 13 din programul revoluției, care să fie apoi supus aprobării viitoarei Adunări Constituante [1, p. 254]. În ziua de 13/26 iulie au fost organizate la Buzău alegeri pentru Comisia Proprietății. În acest sens, și-au depus candidatura nouă persoane: Costache Sibiceanu, Dimitrie Cizdun, Ioniță Popescu, Vasile Manolescu, Grigore Florescu, Șerban Frone, Negoiță Gheorghe, Grigore Rușavețeanu și Nae Iarca. După cum raporta Scarlat Voinescu, în urma alegerilor, Costache Sibiceanu a primit 77 de voturi, Grigore Rușavețeanu a avut 10 voturi, Dimitrie Cizdun a avut 7 voturi, iar Vasile Manolescu, doar două. Ceilalți 5 candidați nu au avut nici-un vot. Ca urmare, Costache Sibiceanu a reprezentat proprietarii de pământ din județul Buzău în Comisia Proprietății [18, p. 115-116]. Pentru desemnarea reprezentantului țăranilor buzoieni în Comisia Proprietății a fost organizată o comisie alcătuită din cârmuitorul județului, Scarlat Voinescu, preotul Ioan Băiculescu din satul Sibiciul de Sus, Coman Gomoescu din Maxenu, Pârvu Pletea din Lopătari și Ilie Urloiu din Grabicina. Această comisie a analizat toți sătenii care au dorit să facă parte din Comisia Proprietății și a desemnat trei pentru alegerea reprezentatului țărănimii și anume Iordache Buga din satul Macoveiu, Ion Dascălul din Gura Dimienii și Grigore Dimitrescu din Jugureni [18, p. 129]. În cele din urmă, Iordache Buga a fost desemnat deputat al țăranilor buzoieni în Comisia Proprietății [18, p. 115].

Scarlat Turnavitu a dat dovadă de maximă exigență în combaterea celor care se opuneau revoluției. La 12/24 iulie i-a arestat pe Oprișan Iorgulescu și pe administratorul moșiei Chiojdenii Mari, Iordache Râmniceanu, acuzați de activități ostile guvernului și constituției de la 11 iunie [11, p. 103].

La 15/27 iulie 1848, ziarul „Pruncul Român" [32, p. 253] a publicat o corespondență primită din Focșanii Munteni, în care se relata despre o ipotetică retragere a trupelor rusești dincolo de Prut, pentru ca acestea să nu se contamineze cu microbul holerei sau mai ales cu ideile revoluției muntene. Această teamă era prezentă și în rândul administrației ținutului Putna. La 30 iulie/11 august, cârmuirea județului Slam-Râmnic a raportat la București despre relațiile tot mai tensionate cu conducerea ținutului Putna, care dorea chiar interzicerea completă a oricărei legături dintre cele două Principate [8, p. 207]. În acest raport Scarlat Turnavitu scria „aceasta este o dovadă că vor să rupă comunicațiile la noi, spre a putea prelungi timpul tiraniei asupra fraților noștri moldoveni, care doresc a fi și la dânșii dreptate și frăție și a căror dorință crește tot mai repede văzând-o la noi" [11, p. 104].

În județul Slam-Râmnic, Turnavitu care era o fire intransigentă, după cum am văzut, a luat măsuri energice pentru a curăța administrația județului de persoanele care se opuneau revoluției. La fel a procedat și Scarlat Voinescu la Buzău, care și-a continuat activitatea, pentru că Gr. Vlădoianu a refuzat acest post. La 30 iulie l-a desemnat pe pitarul Ion Brezeanu ca subocârmuitor al plășii Sărata, iar pe Mihalache Pleșoianu ca subocârmuitor al plășii Tohani [8, p. 209].

La 28 iulie/9 august guvernul provizoriu, pentru a evita un conflict extern a ajuns la o înțelegere cu Soliman-Pașa pentru înlocuirea sa cu o Locotenență Domnească, formată din trei persoane Ioan Heliade Rădulescu, Christian Tell și Nicolae Golescu. Această locotenență se obliga să trimită sultanului spre aprobare, toate schimbările petrecute în țară, după 11 iunie 1848. Soliman-Pașa s-a declarat mulțumit de această decizie. În timpul acestei locotenențe domnești și-a început activitatea Comisia Proprietății, în ziua de 9/21 august. Președintele comisiei a fost boierul liberal Alecu Racoviță, iar vicepreședinte agronomul Ion Ionescu de la Brad, cunoscut pentru faptul că era un adept al emancipării țăranilor. Reprezentanții județului Buzău au fost, după cum am văzut, Iordache Buga, din partea țăranilor și Costache Sibiceanu din partea proprietarilor de pământ [20, p. 175]. Această comisie a avut o activitate intensă, dar pe 19/31 august Ion Eliade Rădulescu a anunțat că prin decret al Locotenenței Domnești, lucrările Comisiei Proprietății erau suspendate.

Rusia nu a fost de acord cu Locotenența Domnească și a cerut revenirea la regimul regulamentar și trimiterea unui alt reprezentat otoman, mult mai ferm. Sultanul, pentru a evita un conflict cu Rusia a refuzat să primească delegația sosită din Țara Românească și i-a cerut lui Fuad Efendi să intre cu armata în București pentru a impune regimul regulamentar. Adepții revoluției, în semn de protest au ars la București, Regulamentul Organic și Arhondologia, iar Locotenența Domnească la trimis pe Gheorghe Magheru în Oltenia, pentru a organiza rezistența armată. La 13/25 septembrie F. Efendi a intrat în București și a anunțat că Regulamentul Organic a fost restabilit, iar revoluția a fost considerată o rebeliune de sorginte comunistă. Cei mai mulți lideri ai revoluției au fost arestați, dar mulți au evadat la Orșova. Trupele otomane au intrat în București, unde s-au ciocnit, pe Dealul Spirii, de compania de pompieri comandată de râmniceanul Pavel Zăgănescu și de unități din cadrul Regimentelor 1 și 2 Infanterie [33, p. 116]. În Oltenia, Gheorghe Magheru a păstrat regimul revoluționar încă două săptămâni, dar, la sfatul lui Ion Heliade Rădulescu și Cristian Tell, a dizolvat la 28 septembrie/10 octombrie tabăra militară de la Câmpul lui Traian și s-a retras în Transilvania [34, p. 238-241]. La conducerea Țării Românești a fost numit caimacam Constantin Cantacuzino, care a reintrodus regimul regulamentar [1, p. 256].

Cu aprobarea lui Fuad-Efendi, armata rusă a intrat în Țara Românească. În ziua de 15/27 septembrie, Scarlat Turnavitu, cârmuitorul județului Slam Râmnic, în frunte cu țărani și preoți cu Evangheliile în mâini au ieșit în fața trupelor ruse, pentru a le împiedica să intre în Țara Românească. Aceștia au fost victime sigure pentru unitățile de cazaci, care au intervenit în forță [8, p. 210]. În ziua de 17/29 septembrie 1848, agentul englez Calcagni din Focșanii Munteni i-a raportat consului general Colquhoun despre situația existentă. Acesta menționa că în ziua de 16/28

septembrie, la ora 8 dimineața, trupele ruse au intrat în oraș, spre surprinderea autorităților locale, care nu credeau că acestea vor ajunge mai devreme de 21 septembrie/3 octombrie. Ca urmare, cea mai mare parte a revoluționarilor au fost arestați. În schimb, cârmuitorul județului, Scarlat Turnavitul, subcârmuitorul și secretarul Cârmuirii Județului Slam-Râmnic s-au refugiat în casa lui Calcagni. Aceștia au declarat că sunt urmăriți și în pericol de a fi omorâți. Rușii au aflat și o companie de soldați au intrat în casa lui Calcagni și crezând că acesta este cârmuitorul județului l-au arestat. Un adjutat al generalului rus Luders și-a dat seama de eroare și a ordonat înconjurarea casei lui Calcagni. Acesta, la rândul său a declarat că nu ii poate preda pe cei trei refugiați, decât în urma unui ordin al Consulului General al Angliei sau cel al Franței. A redactat o notă de protest care i-a fost înmânată consulului rus Kotzebue, care a refuzat să o primească. Generalul Luders i-a transmis lui Calcagni că cei trei refugiați vor fi tratați cu clemență. Acesta a refuzat în continuare să îi predea, dar Scarlat Turnavitul și ceilalți doi au decis să se predea trupelor ruse. Calcagni i-a cerut lui Luders să le acorde celor trei clemența promisă. Acesta a garantat că cei trei nu vor păți nimic rău [18, p. 196-197]. Arderea Regulamentului Organic la București a fost urmată, câteva zile mai târziu, de o acțiune similară la Buzău. La propunerea lui Scarlat Voinescu, Regulamentul Organic a fost ars în timpul unei demonstrații care a avut loc la Oborul orașului, în ziua de 8/20 septembrie [21, p. 143]. La Buzău, trupele ruse comandate de generalul Luders, cu sprijinul adversarilor revoluției, a trecut la arestarea liderilor acesteia. În total au fost arestate peste 50 de persoane, printre care pitarul Caloian Cătănescu, fost prezident maghistrat al orașului, Vasile Grădeanu, profesor la Școala Națională din Buzău, Petre Suciu Mureșanu, profesor la Seminarul Teologic, Vasile Șepcaru, diaconul Ipatie etc. Aceștia au fost încarcerați într-o încăpere plină de igrasie [21, p. 143]. Scarlat Voinescu a refuzat să fugă în Transilvania și s-a ascuns în comuna Valea Teancului, dar a fost trădat de către vărul său, colonelul Voinescu și a fost arestat. Din păcate, primele arestări au fost făcute după o listă întocmită de Filotei Pârșoi, viitorul episcop al Buzăului [20, p. 144].

În județul Slam-Râmnic, noul cârmuitor, A. Borănescu, împreună cu președintele Tribunalului au realizat listele cu revoluționarii cei mai importanți din județ. În capul listei era căpitanul Șonțu, prezidentul magistrat al orașului Focșanii-Munteni, urmat de un dulgher din Măxineni, pe numele său Simion și Scarlat Turnavitu. Au fost arestați toți subcârmuitorii, dar și o serie de preoți, precum protopopul Costache Ananescu, protopopul Ioan de la Știubeiu, psaltistul Constantin de la Râmnic, ieromonahul Irinarh, Chesarie, egumenul de la Mănăstirea Măxineni. În general, în județul Slam-Râmnic au fost arestați 115 persoane, dintr-un total de 271 la nivelul întregului Principat [8, p. 210-211]. Au fost mutați la Văcărești, Scarlat Turnavitu, căpitanul Nicu Șonțu, Costache Șonțu, care a fost polițaiul orașului Focșanii Munteni, Mihalache Zăgănescu, fost subocârmuitor al județului Slam-Râmnic. Scarlat Turnavitul a fost considerat un „organ tare" al revoluției. A fost acuzat de arderea Regulamentului Organic, infracțiune foarte gravă din perspectiva Rusiei. Mihalache Zăgănescu a fost considerat „revoluționar din cei mai înfocați", care a insuflat ideile revoluționare sătenilor și locuitorilor orașelor și care a cerut locuitorilor județului să se împotrivească armatei ruse. Acesta a fost acuzat că în seara de dinaintea intrării armatei ruse în Focșanii Munteni, după ce steagurile revoluționare au fost date jos, el, împreună cu câțiva susținători a mers și a repus la loc steagurile revoluției, pe hotarul cu Moldova [11, p. 104]. Căpitanul Șonțu, printre altele, a fost acuzat că a trecut în Moldova, pentru a culege informații pentru Nicolae Bălcescu.

Caimacamul Constantin Cantacuzino a luat măsuri pentru schimbarea din administrația publică a celor numiți de guvernul provizoriu. Astfel, pe 18/30 septembrie 1848, Ion Marghiloman a redevenit prezident al „maghistratului" din Buzău [20, p. 170]. Tot în acea zi a fost numit drept cârmuitor al județului Buzău, în locul lui Scarlat Voinescu, fostul cârmuitor al județului Slam-Râmnic și anume Anghelache Samurcaș [35, p. 180].

Un moment trist al revoluției de la 1848 s-a petrecut în zona de munte a județului Buzău, în luna septembrie 1848. În primăvara anului 1848, mai mulți revoluționari polonezi au ajuns în Moldova. Numărul lor era destul de mare, doar la Iași erau aproximativ 500 de persoane. Majoritatea lor erau de orientare democratică și republicană. După izbucnirea revoluției din Țara Românească, guvernul provizoriu, din câte se pare, prin intermediul lui C.A. Rosetti, a luat legătura cu aceștia. În cursul lunii august, 113 revoluționari poloni au plecat din Dorohoi spre Țara Românească, pe drumuri ferite de munte, pentru a evita o întâlnire cu patrulele de cazaci [20, p. 179]. În cele din urmă au ajuns pe valea râului Cașin, pe lângă muntele Zboina Verde, prin comuna Mănăstirea Cașin, au traversat râurile Putna și Zăbala și au ajuns la mănăstirea Poiana Mărului. De aici s-au îndreptat către mănăstirea Vintilă-Vodă, cu intenția de a ajunge la București, pentru a sprijini guvernul provizoriu. Înăbușirea revoluției i-a găsit la Vintilă-Vodă și Lopătari, unde au rămas. În ziua de 22 septembrie/4 octombrie, cârmuitorul județului Buzău, Samurcaș, a fost informat de existența acestui grup de revoluționari poloni și a raportat acest lucru Departamentului Treburilor din Lăuntru. Acesta preciza că unii dintre revoluționarii poloni era stabiliți și în târgul Râmnicului. Subcârmuitorul Matache Codrescu, impreună cu trupe ruse au plecat către Vintilă-Vodă, pentru capturarea revoluționarilor poloni. Au avut loc mai multe hărțuiri și ciocniri, în care majoritatea polonilor au fost omorâți, răniți și capturați. Foarte puțini au reușit să scape, fugind prin pădurile din zonă [36, p. 232]. La 30 septembrie/12 octombrie 1848, administratorul Samurcaș raporta că au găsit un geamantan plin cu cărți tipărite, hărți, publicații revoluționare, în limba polonă și care a fost înaintat generalului Luders. Acești revoluționari poloni, animați de idealuri înalte au dorit să ajute în toate felurile revoluția din Țara Românească. Erau convinși că astfel ajută și interesele naționale ale Poloniei [37, p. 180].

O parte din revoluționarii arestați din județele Buzău și Slam-Râmnic au fost mutați la închisoarea Văcărești. Printre aceștia au fost Scarlat Voinescu [38, p. 144], profesorul Vasile Grădeanu, Mihalache Zăgănescu, C. Cătănescu, C. Ciochinescu, D. Perieţeanu, preotul Ambrozie, devenit celebru ca Popa-Tun etc. [39, p. 211]. În luna noiembrie 1848 erau închiși la Văcărești un număr de 92 de revoluționari [40, p. 309]. O parte din cei condamnați au ajuns și la Mărgineni, unde egumenul mănăstirii a dat dovadă de multă rea-credință față de aceștia. Astfel le-a redus porțiile de mâncare, lemnele de foc și au fost închiși în camere cu geamuri sparte. Atât de rău s-a purtat acest egumen, încât Departamentul din Lăuntru a trebuit să intervină, iar unii condamnați au trebuit internați la spitalul din Ploiești [26, p. 173].

Nu au scăpat de anchetare și închisoare nici foștii comisari de propagandă, din județe. Asprimea cu care au fost anchetați de către căimăcămie demonstrează teama autorităților față de capacitatea acestora de a influiența lumea rurală. Din fericire, o bună parte din ei, printre care și ieronomahul Varlaam au reușit să se refugieze în Transilvania. Din cei arestați, doar 11 au fost condamnați, pentru că au participat la arderea Regulamentului Organic, faptă pentru care rușii nu au arătat înțelegere. Otomanii au refuzat să acuze vre-un revoluționar pentru că s-au opus trupelor lor și nu au vrut să le ofere rușilor informații în acest sens. Din cei 11 comisari cu propaganda, condamnați la închisoare, opt au fost grațiați de domnitorul Barbu Știrbei, în data de 31 august/12 septembrie 1849. Ceilalți trei condamnați, comisarii de propagandă Costache Zaman, Alecu Petrescu și fostul cârmuitor al județului Slam-Râmnic, Scarlat Turnavitu au fost mutați la schitul Berca și apoi la mănăstirea Vintilă-Vodă, din județul Buzău. În cele din urmă au fost și ei grațiați de Barbu Știrbei la 6/18 martie 1851 [24, p. 392].

Toamna anului 1848 a adus și un aflux de refugiați din Transilvania, mai ales de origine românească, cauzat de luptele care aveau loc între armata revoluționară maghiară și cea austriacă. Lucru care a determinat autoritățile de la București să permită intrarea în țară a acestora și organizarea unei subscripții publice, pentru strângerea banilor necesari cu alimentația și cazarea.

După cum raporta la 22 noiembrie 1848 Cârmuirea județului Buzău, începând cu ziua de 12 noiembrie, un număr de 24 de bărbați și femei au ajuns la pichetele de frontieră. Ei au declarat că locuiau în satul Întorsura Buzăului și că erau creștini. În ziua de 12 noiembrie, armata ungară au înfrânt trupele austriece din care erau cantonate în zona Întorsurii, după care au început să omoare sătenii și să incendieze casele și bisericile. Speriați, au trecut frontiera în Țara Românească, mai ales că aveau și rude în plaiul Buzăului. În această situație, Cârmuirea județului Buzău a cerut Departamentului din Lăuntru dezlegare ca acești oameni să fie lăsați să locuiască în zona plaiului Buzăului ori să fie trecuți înapoi în Transilvania, pentru că, în acel moment ei se găseau în arestul poliției din orașul Buzău care le asigura necesarul de hrană. La această cerere, în ziua de 23 noiembrie 1848, Departamentul din Lăuntru a răspuns că situația va fi adusă la cunoștința caimacamului Constantin Cantacuzino [18, p. 257-258]. După încă o zi, Cârmuirea județului Buzău a fost anunțată că s-a aprobat așezarea persoanelor refugiate în plaiul Buzăului, în zonele unde au rude, sub supraveghere polițienească, pentru a nu pleca de acolo. De asemenea, cârmuirea era obligată să „îndestuleze și pă cei scăpătați cu trebuincioasă hrană" [18, p. 258-259]. Situația din Transilvania devenea tot mai dificilă, astfel că numărul românilor refugiați la sud de Carpați a crescut. La 21 decembrie 1848/1 ianuarie 1849, Căimăcămia Țării Românești și Departamentul din Lăuntru a cerut mai multor cârmuiri de județe, inclusiv a celei din Buzău să permită trecerea refugiaților din Transilvania, așezarea acestora și înlesnirea „trebuincioasei hrane" [18, p. 272]. Întreținerea refugiaților transilvăneni necesita sume de bani importante, pe care bugetul Principatului nu le avea. De aceea, la 30 decembrie 1848/11 ianuarie 1849, Căimăcămia a decis deschiderea unei subscripții publice și formarea unei comisii care să decidă asupra cheltuirii acestor sume [18, p. 277]. Interesant este că prima persoană care a oferit bani în această subscripție publică a fost Fuad Efendi. Acesta, în numele sultanului a depus suma de 1.000 de galbeni [18, p. 278]. Gestul a obligat guvernul să găsească bani pentru ajutorarea refugiaților transilvăneni [18, p. 279]. În județul Buzău, până în ziua de 16/28 aprilie 1849 a fost strânsă, conform Cârmuirii județului Buzău, suma de 1.760 de lei, pentru ajutorarea refugiaților transilvăneni, stabiliți în orașul Buzău și în plaiul Buzăului. Din această sumă, 409 lei au fost folosiți pentru a ajuta 13 refugiați, fiecare primind 31 de lei și 20 de parale [18, p. 315]. Restul de bani au fost folosiți pentru ajutorarea refugiaților stabiliți în plaiul Buzăului care se găseau „în cea mai desăvârșită sărăcie, încât nici hrana vieții, nici trebuincioasa îmbrăcăminte nu au" [18, p. 316].

Prezența trupelor ruse la Focșanii Munteni a creat mari probleme locuitorilor orașului. În martie 1849, 18 locuitori s-au adresat magistratului arătând că nu mai au posibilitatea de a întreține soldații ruși încartiruiți în casele lor. Din cauza secetei și a invaziei de lăcuste, nu mai existau rezerve, iar pentru întreținerea acestor soldați era nevoie să cumpere legumele și mălaiul necesar. Ca urmare, cei 18 locuitori cereau scoaterea soldaților ruși din casele lor. [41, p. 82] Nici administrațiile locale nu o duceau mai bine, din cauza prezenței armatei ruse. Între 1 noiembrie 1848 și 30 iunie 1849, magistratul orașului Focșanii Munteni a cheltuit suma de 11.000 lei, pentru întreținerea spitalului rusesc, aflat în acest oraș. După plecarea trupelor ruse, Departamentul din Lăuntru de la București a cerut administrațiilor locale să alcătuiască o listă exactă cu toate cheltuielile făcute cu cazarmarea și hrănirea acestora. [41, p. 83]

Revoluția de la 1848 este unul dintre momentele astrale ale istoriei naționale. Importanța ei este covârșitoare. A fost momentul în care s-a cristalizat „programul național" al tuturor românilor, indiferent de provincia în care locuiau. A devenit evident că progresul și modernizarea nu mai puteau fi oprite. Pe de altă parte a existat o coordonare între revoluționarii din Moldova, Țara Românească și Transilvania. Revoluția pașoptistă a contribuit esențial la difuzarea ideilor de reformă socială în toată societatea, mai ales în mediul rural. Țăranii au realizat că trebue să se lupte pentru drepturile lor și mai ales pentru împroprietărirea cu pământ. Prin programele

sale, revoluția a adâncit ideea unității naționale. Pe plan european a dus la apariția unui curent de opinie favorabil Principatelor, vizibil odată cu semnarea Tratatului de Pace de la Paris din martie 1859 și a Convenției de la Paris din 1858 [2, p. 122]. Cele două județe ale Țării Românești de la Curbura Exterioară a Carpaților, Buzău și Slam-Râmnic au avut contribuții importante la desfășurarea revoluției și la propagarea ideilor acesteia în marea masă a locuitorilor. Poate nu a fost întâmplător faptul că cei mai mulți revoluționari au fost arestați din cele două județe, iar ultimii eliberați din închisoare tot ei au fost.

Note și referințe bibliografice:

1. *Istoria Poporului Român*, sub redacția acad. Andrei Oțetea, București: Editura Științifică, 1970, p. 246.

2. Giurescu, Constantin C. *Istoria Bucureștilor*. București: Sport-Turism, 1979, p. 118.

3. Platon, Gheorghe. *Revoluția de la 1848 în Moldova-început și parte organică a revoluției generale a românilor*. În: Carpica, Tomul X, 1978, p. 7-19.

4. Platon, Gheorghe. *Considerații privind revoluția română de la 1848.* În: Studii și Articole de Istorie, Tomul LI, 1985, p. 190-204.

5. Stan, Apostol. *Revoluția Română de la 1848*. București: Albatros, 1992.

6. Stan, Constantin I.; Gaiță, Alexandru. *Călătorii ale românilor în centrul și vestul Europei (1800–1848)*. Buzău: Editgraph, 2013, p. 248-250.

7. Berindei, Dan. *Revoluția de la 1848 din Franța și românii aflați la Paris*. În: Revista Istorică Română, Tomul XV, 1945, p. 171-191.

8. Gaiță, Alexandru. *1849 – Oameni, fapte și idei la Buzău și Râmnicu-Sărat*. În: *Acta Mysei Porolissensis*, Tomul XXII, 1998, Zalău, p. 203.

9. Venit din Transilvania, ca și mulți alți profesori, Dionisie Romano a avut o contribuție excepțională la dezvoltarea învățământului din Buzău. Cf. Gabriel Cocora, *Dionisie Romano, episcopul Buzăului*, Editura Episcopiei Buzăului și Vrancei, Buzău, 2006; Viorel Grozav, *Dascăli ardeleni în Țara Românească (1832–1848).* În: Revista Arhivelor, Tomul XLIX, 1987, p. 208-220; Alexandru Gaiță, *Profesori ardeleni la Buzău în secolul al XIX-lea.* În: Angustia, vol. 2, 1997, p. 433-436. În activitatea sa, Dionisie Romano a fost sprijinitt și de episcopul Chesarie. Detalii la Ciobotaru, Liliana *Episcopul Chesarie Căpățână (1825–1846).* În: Analele Buzăului, Tomul V, 2013, p. 109-124; Moraru, Nicolae; Coman, Constantin. *Episcopul Chesarie al Buzăului-ilustru reprezentant al epocii moderne.* În: Analele Buzăului, Tomul XIII, 2021, p. 7-34.

10. Despre trecutul localității Focșanii Munteni. Gaiță, Al. *Moșnenii curburii și procesele și procesele lor IV*. În: Analele Buzăului, Tomul V, 2013, p. 47-52.

11. Huțanu, Dumitru. *Aspecte ale revoluției de la 1848 în Focșani.* În: Vrancea. Studii și comunicări, vol. I, Focșani, 1978, p. 102.

12. Giurescu, Constantin C.; Giurescu, Dinu C. *Scurtă istorie a românilor*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1977, p. 230.

13. Zănescu, Ionel. *Revoluția de la 1848*. În: București. Materiale de istorie și Muzeografie, Tom XXII, 2008, p. 183-190.

14. Guvernul provizoriu era format din Ion Heliade Rădulescu, Ștefan Golescu, Christian Tell, Nicolae Pleșoianu și Radu Șapcă. După abdicarea lui Gheorghe Bibescu și plecarea acestuia la Brașov, în 14 iunie a fost format un nou guvern revoluționar, în care apar și Gheorghe Magheru și Gheorghe Scurtu. Pentru a liniști Imperiul Otoman și Rusia, președinte al guvernului a fost numit mitropolitul Neofit. Ca secretari ai guvernului au fost numiți Nicolae Bălcescu, Ion C. Brătianu, C.A. Rosetti și A.G. Golescu. Colonelul Ion Odobescu a rămas șeful oștirii. Pe 15 iunie, guvernul a depus jurământul pe „noua Constituție", pe câmpia de la Filaret, denumită de atunci Câmpia Libertății. [1, p. 252].

15. Angelescu, Dumitru. *Ion Heliade Rădulescu, omul politic de la 1848*. În: Scripta Valachica. Studii și materiale de istorie și de istorie a culturii, 1973, p. 41-45.

16. Despre organizarea instituțiilor locale din această perioadă. Tănase, Constanța. *Instituții ale administrației locale până în 1949.* În: Analele Buzăului, Tomul I, Buzău, 2009, p. 101-137.

17. Nicolescu, Valeriu. *File de cronică. O istorie a Buzăului în date*. Buzău: Editgraph, 2008, p. 36; [8, p. 203]. Era fiul lui Scarlat S. Filipescu și a fost ocârmuitor al județului Buzău între 14/26 iunie-30iunie/12 iulie 1848. Barbu Bălcescu îl considera „băiat bun, are calități bune". Fratele său, Nicolae Bălcescu nu a fost prea impresionat de activitatea lui Ioan Filipescu și îl schimbă de la conducerea județului Buzău. Cf. Octavian-Liviu Rogoz, Relu Stoica, *Prefecții de Buzău.* Buzău: Editgraph, 2023, p. 59.

18. *Documente privind revoluția de la 1848 în Țările Române. Țara Românească 12 martie 1848–21 aprilie 1850*. București: Editura Academiei RSR, 1983, p. 23.

19. Ioan (Iancu) Marghiloman s-a născut în 1816 sau 1817 la Vernești. A făcut o avere considerabilă, de multe ori prin metode neortodoxe. S-a căsătorit cu Irina Izvoranu, cu are a avut trei copii, printre care și viitorul prim-ministru al României, Alexandru Marghiloman. Între 1840-1848 a fost prezident al maghistratului, adică primar al orașului Buzău. Între 1855 și 1857 a fost administrator al județului Buzău, în 1860, președinte al Tribunalului Buzău. A fost deputat în Adunarea Electivă a

Țării Românești, apoi deputat și senator în Parlamentul României, până la moartea sa în 1892. Cf. Octavian-Liviu Rogoz, Relu Stoica, *op.cit*, p. 66-67; [17, p. 47]; Nicolae Peneș, *Alexandru Marghiloman. Lordul Valah.* Buzău: Editgraph, 2018, Vol. II, p. 68-69.

20. Bădina, Ovidiu. *Revoluția din 1848 în orașul și județul Buzău*. În: Studii și Articole de Istorie, Tomul III, 1961, p. 169.

21. Ionescu, Dimitrie. *Istoria orașului Buzău.* București: Litera, 1979, p. 141.

22. Prezența la Buzău l-a ajutat pe Bălcescu să cunoască mai bine realitățile din această parte a țării. El a devenit conștient că revoluția nu făcuse deocamdată prea multe pentru țărani. [8, p. 205; 21, p. 141].

23. Berindei, Dan. *Pe urmele lui Nicolae Bălcescu*, București, Editura Sport-Turism, 1984, p. 158; idem, *Nicolae Bălcescu și revoluția de la 1848 în Țara Românească*. În: Studii și Articole de Istorie, Tomul XIV, p. 23; Nicolae Bălcescu, *Opere,* vol. IV, p. 89-94.

24. Marcu, Paraschiv. *Propaganda revoluționară prin comisari, realizare importantă a guvernului provizoriu de la 1848 din Țara Românească.* În: Muzeul Național, Tom III, 1976, p. 388.

25. Cocora, G. *Pentru libertate și unitate*. București, 1983, p. 60.

26. Simache, N.I.; Burtoiu, I.Gh. *Aspecte din timpul revoluției din 1848 în Regiunea Ploiești,* în Studii și Articole de Istorie, Tomul IV, 1962, p. 168.

27. Prioteasa, Raluca. *Contribuții la studiul activității comisarilor de propagandă din timpul revoluției române de la 1848*. În: Studii și Articole de Istorie, Tomul XLI-XLII, 1985, p. 276.

28. Nicolescu, Valeriu. Țiganii (Rromii) de la Buzău. În: Analele Buzăului, Tomul V, 2013, p. 17. Despre statutul juridic al robilor în secolele precedente, vezi Gheorghe, Elena. *Situația juridică a marginalilor.Țiganii robi în secolele XVII-XVIII.* În: Drept și instituții în lumea greco-romană. În Honorem Teodor Sâmbrian, ed. coord. de Mădălina Strechie, Elena-Veronica Nicola. Craiova: Universitaria, 2021, p. 130-153.

29. În seara zilei de 28 iunie, guvernul revoluționar, în urma unui zvon care anunța intervenția militară a Rusiei în Țara Românească s-a retras la Rucăr, pentru a rezista acolo militar. Rămas la București, mitropolitul Neofit a creat o căimăcămie, împreună cu Teodor Văcărescu și Emanoil Băleanu și a încercat să restaureze vechiul regim regulamentar. Datorită protestelor marilor puteri europene, Rusia și-a retras trupele peste Prut. La București, populația răsculată de Ion C. Brătianu a alungat căimăcămia și a chemat înapoi guvernul de la Rucăr [8, p. 207; 1, p. 253].

30. Acesta era fratele lui Ioan Voinescu II, avea studii în Franța, era membru al „Frăției". Soția sa era buzoiancă, Profira Liașcu, fata medelnicerului Nicolae de la Vernești. Scarlat Voinescu inițial a fost desemnat administrator al județului Olt, unde a devenit extrem de iubit de către populație. La 6 iulie 1848, populația din Slatina a cerut în urma unei manifestații reîntoarcerea lui ca administrator al județului Olt [8, p. 206; 21, p. 139].

31. Despre familia lui Scarlat Turnavitul, vezi Spiridon Cristocea, *Contribuții la cunoașterea unor pașoptiști musceleni. Frații Turnavitu*. În: Argesis. Studii și comunicări. Seria Istorie, Tomul XVIII, 2009, p. 283-286.

32. Ziarul apărea la București, din ziua de 12 iunie, sub redacția lui C.A. Rosetti și Enric Winterhalder [1, p. 253; 5, p. 231].

33. Șendrulescu, Ion Gh.; Totu, Maria. *Probleme interne ale guvernării revoluționare din 1848 în Țara Românească*. În: Studii și Articole de Istorie, Tom XLI-XLII, 1980, p. 116.

34. Cernovodeanu, Paul; Ștefan, Marian. *Pe urmele Magherilor.* București: Sport-Turism, 1983, p. 238-241.

35. Era fiul lui Marcel și Elena Samurcaș. A fost căsătorit cu Ecaterina Crețulescu și a a avut patru copii. A fost negustor, cârmuitor al județului Slam-Râmnic, cârmuitor al județului Buzău, între 18 septembrie și octombrie 1848 și prefect al județului Galați, în 1867. În scurta perioadă cât a fost cârmuitor al județului Buzău a schimbat conducerile plășilor și plaiurilor, a decis construirea unui nou arest, care să ofere condiții mai bune celor arestați și a cerut Departamentului Treburilor din Lăuntru să permită înarmarea locuitorilor din Lopătari și Mânzălești, pentru că în zonă erau mulți „vagabonzi și polonezi". [20, p. 180] Cf. Octavian-Liviu Rogoz, Relu Stoica, *op.cit*, p. 62.

36. Unul dintre aceștia era Emanuel Droholwski, care se ascundea tocmai în casa lui Ion Marghiloman, unde preda membrilor familiei, lecții de limbă franceză. Pentru detalii vezi Valeriu Niculescu, *Familia Marghiloman și Buzăul.* În: Mousaios, Tom V, Buzău, 1999, p. 232.

37. Pentru detalii despre implicarea revoluționarilor poloni în evenimentele din Principate și Ungaria. [20, p. 180] vezi și Adam Bulawa, *Z Wiosny Ludów (1848–1849) Na Obszarze Korony Św. Stefana Do Polskiego Powstania (1863–1863), Cz. I.* În: Saeculum Christianum, Tom XXIII, Warszaw, 2016, p. 191-207.

38. Aflat în închisoare, Scarlat Voinescu s-a adresat prin mai multe memorii domnului Barbu Știrbei, în care invoca mila acestuia [21, p. 144].

39. Pentru evenimentele ce au avut loc după înăbușirea revoluției. În: Gaiță, Alexandru. *Pagini pașoptiste buzoiene (III)*, În: Mousaios, vol. VIII, Buzău, 2003, p. 185-199, p. 211.

40. Regleanu, Mihai. *Contribuții documentare cu privire la revoluția din 1848.* În: Arhivele Statului. 125 de ani de activitate, București, 1957, p. 309.

41. Huțanu, Dumitru. *Aspecte ale ocupației străine în Focșani între anii 1848–1856.* În: Cronica Vrancei, Tom IX, 2011, p. 82.